

Korta rapporter – *Short communications*

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* sjunger som talltita *Poecile montanus*

Red-flanked Bluetail Tarsiger cyanurus
singing like a Willow Tit Poecile
montanus

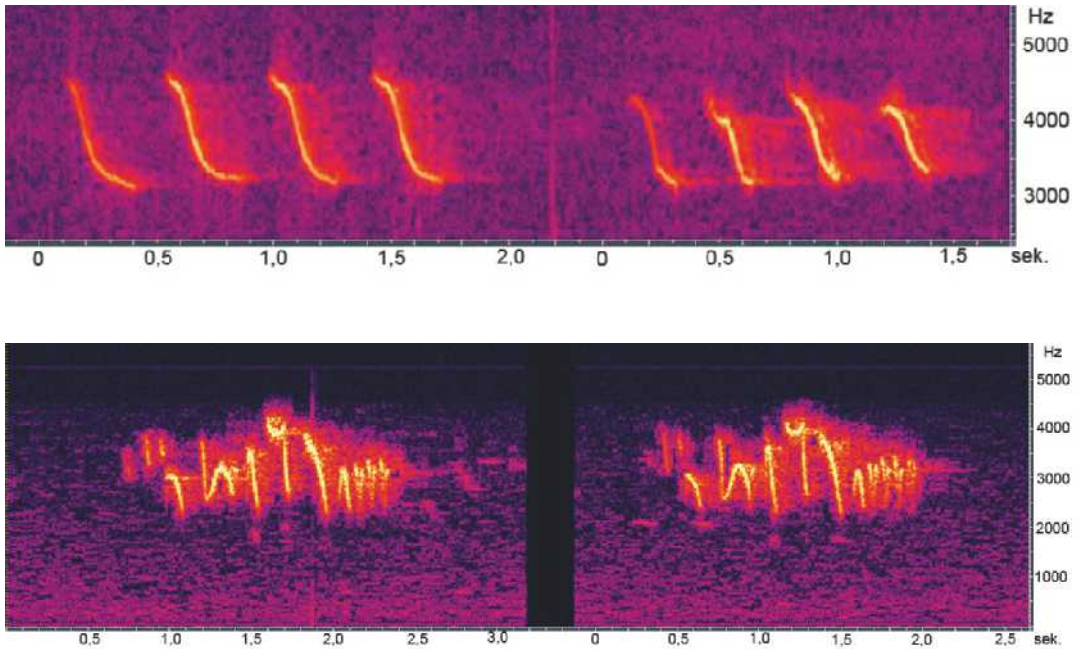
HENRIK LIND

Under natten 16–17 juni 2007 upptäcktes en normalt sjungande blåstjärt *Tarsiger cyanurus* i Lappland, Sverige. Fågeln sjöng nära berget Koivuvaare 480 m.ö.h. beläget 10 km NNO Kiruna. Den sjungande fågeln var honfärgad vilket indikerade en ung hane (andra kalenderåret, 2k). Under de närmaste veckorna kunde fågeln detaljstuderas då midnattsljus rådde. Till och med 18–19 juni sjöng fågeln som en normal blåstjärt – men började sedan allt oftare sjunga som en talltita *Poecile montanus*. Från och med den 22 juni var talltitesången helt dominerande (Figur 1). Ingen typisk blåstjärtssång hördes alls från individen efter detta datum. Fågeln videofilmades då den sjöng talltitesång av flera observatörer så inget tvivel råder om att det var blåstjärten som sjöng den mycket talltiteliknande sången. I Kirunaområdet är talltita vanlig, medan den här beskrivna blåstjärten av allt att döma var den enda på lokalen.

Vid studier av sonogram ser man att normal talltitesång inte påminner särskilt mycket om normal blåstjärtssång, till vare sig struktur, sånglängd eller amplitud (frekvensområde). Blåstjärten har en liten, men för det mänskliga örat svåruppfattad, variabilitet inom sitt väldiga nordliga utbredningsområde. Alltså en sång med liten variation men utan utpräglade dialekter (Krister Mild, pers. medd.). Talltitans sång är inte alls variabel utan närmast monotypisk.

Vi har inte funnit några beskrivningar i tillgänglig litteratur (Glutz & Bauer 1988, Cramp & Perrins 1993, Rabitsjev 2001) att härmningar skulle förekomma hos blåstjärt eller någon annan av världens fem *Tarsiger*-arter (del Hoyo et al. 2006). Men arter inom familjen Muscicapidae, dit blåstjärt räknas (Clements 2007) och som normalt inte härmar, kan avvika i detta avseende. Rödstårt *Phoenicurus phoenicurus* kan härma mycket bra (Lindström 2003), men detta är sällan noterat. Hos röststårt är det konstaterat att även 2k fåglar kan uppvisa precisa härmningar (Lindström 2003), så som också var fallet med blåstjärten vid Kiruna.

Den talltiteliknande sången som Kiruna-fågeln presterade har diskuterats med auktoriteter på palearktiska fågelarters sång (Per Ahlström, Krister Mild och Lars Svensson). Ingen har tidigare stött på en liknande sång eller härmning hos blåstjärt. Inte heller Annika Forsten känner till liknande fynd i Finland eller Ryssland (David Erterius, muntl.). Ingen har heller någon tolkning av orsaken till detta fenomen. Men intressant att notera är att fågeln började sjunga som en normal blåstjärt för att sedan gå över till att sjunga som en talltita. Förändring av sång så att den anpassas till omgivande hanars sång (dock inom arten) har observerats hos 2k hanar under deras första häckningssäsong hos den välstuderade indigosparven *Passerina cyanea* i USA (Payne 1987, 1988). Kanske var det en sådan anpassning, dvs. att förändra sången så att den anpassas till de omgivande hanarnas sång, som ”lurade” blåstjärthanen utanför Kiruna att växla över till att sjunga sång från fel art. Blåstjärten kan ha lärt sig talltitesången på plats i Kiruna (om blåstjärt är en sk. ”open-ended learner”) men en annan förklaring skulle kunna vara att denna blåstjärthane lärt sig både artegen och talltitelik sång under den normala sånginlärningsperioden som brukar infalla vid 1–3 månaders ålder och att denna sång legat latent i minnet från individens första levnadsår

Figur 1. (Övre Sonogram) Exempel på normal sång från talltita *Poecile montanus* (vänster) och talltitelik sång sjungen av en blåstjärt *Tarsiger cyaneus* (2-k hane) vid Koivuvaare, Kiruna juni 2007 (höger), inspelning av författaren. (Nedre Sonogram) exempel på normal sång från en blåstjärt, Nakkajärvi, Norrbotten, Sverige 1996, inspelning av Teus Luijendijk. (Upper Sonograms) Example of a normal song from a willow tit *Poecile montanus* (left) and willow tit-like song from a red-flanked bluetail *Tarsiger cyaneus* (2k male) at Koivuvaare, Kiruna, Sweden June 2007 (right), recordings by the author. (Lower Sonograms) Two examples of a normal song from a red-flanked bluetail at Nakkajärvi, Sweden 1996, recording by Teus Luijendijk.

och sedan hämtats upp då blåstjärten bara hörde talltitesång från sina grannar utanför Kiruna.

Kanske är det så att fler arter inom Muscicapidae är skickliga härmare? Fenomenet kan vara underskattat. En så skickligt härmande individ som blåstjärten vid Kiruna är ju mycket lätt att missa eftersom den i de allra flesta fall skulle bestämmas fel och i det här fallet tas för talltita!

Tack till Lidia Hakkebo för översättning av ryska texter och Hans-Georg Wallentinus för utformning av sonogramen.

Referenser

- Clements, J. F. 2007. *The Clements checklist of the birds of the world*. Helms, pp. 457–460.
- Cramp, S. 1988. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa: the birds of the Western Palearctic*. Vol V. Oxford University Press, pp. 664–671.
- del Hoyo, J., Elliott, A. & Sargatal, J. 2006. *Handbook of the birds of the world. Old world flycatchers to old world warblers*. Vol XI. Lynx, pp. 754–756.

- Glutz von Blotzheim, U.N. & Bauer, K.M. 1988. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*. Vol 11:I. Passeriformes (2. Teil), Aula Verlag, Wiesbaden, pp. 265–286.
- Lindström, Å. 2003. Rödöstjartar (*Phoenicurus phoenicurus*) härmar rosenfinkens (*Carpodacus erythrinus*) sång. *Ornis Svecica* 13: 93–94.
- Rabitsjev, V. 2001. *Ptitsy Urala, Priurala i zapadnoj Sibir* (på ryska), pp. 486–487.
- Payne R.B., Payne, L.L. & Doehlert, S.M. 1987. Song, mate choice and the question of kin recognition in a migratory songbird. *Anim. Behav.* 35: 35–47.
- Payne R.B., Payne, L.L. & Doehlert, S.M. 1988. Biological and cultural success of song memes in Indigo Buntings. *Ecology* 69: 104–117.

Summary

A second year male Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus* was discovered outside the normal breeding range at Koivuvaare, Kiruna, Lappland, Sweden 16–17 June 2007. The individual was first singing the specific typical song for the species, but soon switched to a song very similar to the typical song of a Willow Tit *Poecile montanus*, and from

22 June onwards only the Willow Tit-like song was heard from this 2 k male Red-flanked Bluetail (Figure 1). Other Red-flanked Bluetails were not observed in this area, but Willow Tits were commonly singing from neighboring territories. Species identification of the singing birds during the night was easy due to the midnight sun conditions in this northern area.

None of the world's five *Tarsiger* species are known to mimic other species' song (del Hoyo et al. 2006). We have been discussing the aberrant song of the Red-flanked Bluetail with several authorities on song of eastern Palaearctic birds (Per Ahlström, Christer Mild and Lars Svensson), but no previous example of song mimicking in Red-flanked Bluetails seems to be known. However, there are odd records of mimic song in species within the same family (Muscicapidae). For example, second year male Redstarts *Phoenicurus*

phoenicurus can produce excellent mimic songs of the Common Rosefinch *Carpodacus erythrinus* (Lindström 2003). Interestingly, the well-studied Indigo Bunting *Passerina cyanea* in USA has a song system where second calendar year males change their song during their first spring of breeding, adapting their song to the common song type sung by surrounding males in the area where they set up their first territory (Payne 1987, 1988). If the Red-flanked Bluetail has a similar system and is an open-ended learner where second calendar year males have the ability to adapt their song to the local song types in the area where they set up their first breeding territory, then the male at Koi-vuvaare, Kiruna may mistakenly have adapted its song to another, in the area common, species and switched to a Willow Tit-like song.

Henrik Lind, Hjortgatan 16A, 223 50 Lund, Sweden